

Zakaj saditi certificiran sadilni material hmelja?

Monika Oset Luskar in dr. Magda Rak Cizej,
Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije

Kaj pomeni certificiran sadilni material?

Certificiran sadilni material je sinonim za izvorni in razmnoževalni material (seme, sadike) kmetijskih rastlin, ki ustreza strogim kriterijem glede prisotnosti škodljivih organizmov, kateri sicer zmanjšujejo tako količino kot tudi kakovost pridelka. V Sloveniji se izvaja vodenje in odločanje v postopku uradne potrditve semenskega materiala kmetijskih rastlin skladno z zahtevami predpisov s področja varstva in registracije sort rastlin, pridelave in trženja semenskega materiala kmetijskih rastlin, zdravstvenega varstva rastlin ter po priporočilih mednarodnih organizacij EPPO (Evropska in mediteranska organizacija za varstvo rastlin) za naslednje skupine kmetijskih rastlin: seme poljščin (žita, krmne rastline, pesa, oljnice, predivnice), seme zelenjadnic, semenski krompir, trta, sadne rastline in hmelj. Postopek certificiranja sadilnega materiala zagotavlja, da je le ta pregledan in ustrezen z vidika zdravstvenega varstva in sortne pristnosti.

Zahteve za hmelj

V skladu z Izvedbeno uredbo Komisije (EU) 2019/2072 na rastlinah hmelja za sajenje ne smeta biti prisotna škodljiva organizma: letalna oblika glive *Verticillium nonalfalfae*, ki povzroča verticilijsko uvelost hmelja, in huda viroidna zakrnelost hmelja, ki jo povzroča Citrus bark cracking viroid (CBCVd). V Sloveniji imamo za razmnoževalni in sadilni material vpeljano tudi certifikacijsko shemo, ki obravnava poleg teh dveh boleznih še druge gospodarsko pomembne škodljive organizme (virusi in viroidi).

Namen certifikacijske sheme je pridelava sortno in kakovostno ustreznega sadilnega materiala hmelja brez vseh boleznih, za katere ni ustreznih kemičnih sredstev za zatiranje (virusi, viroidi, verticilijska uvelost) in je tudi osnova za preprečevanje vnosa in nadaljnje širitve teh škodljivih organizmov.

Kako IHPS zagotavlja zahteve?

IHPS je vpisan na sortni listi kot žlahtnitelj in kot vzdrževalec sort hmelja, ki v skladu s certifikacijsko shemo vzgaja izvorne in osnovne matične rastline hmelja ter iz njih prideluje certificiran sadilni material – certificirane sadike A (CSA). Pogoj za pridelavo certificiranih sadik je vsakoletno testiranje vseh matičnih rastlin pred pridelavo sadik, ki morajo biti proste vseh nevarnih povzročiteljev boleznih. Preprečevanje ostalih škodljivih organizmov v certifikacijski shemi poteka v skladu z dobro

agronomsko prakso in dodatnimi smernicami vzgoje sadilnega materiala v zavarovanih prostorih.

Pridelava poteka po protokolu, ki upošteva zahteve smernic, ki definirajo zavarovan prostor, za katerega se štejejo rastlinjaki, plastenjaki, senčnica oz. objekti, ki s fizično pregrado (mreža, stena) preprečujejo nenadzorovan dostop nepooblaščenim osebam, omogoča nadzorovan vnos rastlin in materiala ter dosledno zahteva razkuževanje orodja in ostale delovne opreme. Delo na območju zahteva ločeno delovno opremo in orodje, obvezno uporabo ločenih delovnih oblačil za zaposlene, zaklepanje vhodnih točk, razkuževanje obutve, rok (razkuževalne bariere), prepovedan vstop nezaposlenim osebam oziroma je vstop zunanjim obiskovalcem dovoljen le ob uporabi zaščitnih oblačil in obutve in prisotnosti pooblaščenih oseb. Na območje je dovoljeno vnašati le rastline hmelja, ki ustrezajo zahtevam certifikacijske sheme. Prav tako je v območje prepovedan vnos drugih vrst rastlin, s katerimi je možen prenos škodljivih organizmov, kot so okrasne rastline ali plodovi agrumov. IHPS izvede tudi testiranje substratov na prisotnost gliv, ki povzročajo verticilijske in fuzarijske uvelosti. Za rastline, gojene v zavarovanem prostoru, je zagotovljena sledljivost do izvora, hkrati so vodeni zapisi in dokazila o opravljenih delovnih postopkih ter testiranjih.

Plastenjaki s sadikami v septembru 2023
(Foto: M. Oset Luskar)

Rezultat vzgoje certificiranega sadilnega materiala na IHPS je sadilni material, ki omogoča do 20 % višje pridelke in višjo vsebnost alfa-kislin v prvem letu ter v nadaljnjih letih nasada, je brez škodljivih virusov, viroidov in talnih gliv, ima višjo toleranco na ekstremne vremenske razmere, je sortno pristen s certifikatom kakovosti. Sistem pridelave sadilnega materiala hmelja na IHPS z delnim kritjem vsakoletnih testiranj finančno podpira MKGP – Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin, nadzira in certificira ga organ za potrjevanje, to je Kmetijski inštitut Slovenije. Dodatne kontrole sistema in dela na tem področju v skladu s področno zakonodajo izvaja Fitosanitarna inšpekcija.